

ZAGADNIENIA Z JĘZYKA POLSKIEGO

- formy wypowiedzi pisemnych

dla klas II W, II F

Opowiadanie z dialogiem

Co to jest opowiadanie – definicja

Opowiadanie jest dłuższą formą wypowiedzi, w której przedstawia się wydarzenia autentyczne lub fikcyjne w ciągu przyczynowo-skutkowym. Tworzą one fabułę i najczęściej są ułożone w kolejności chronologicznej.

Opowiadanie jako gatunek epicki charakteryzuje się niewielką objętością, jednowątkową fabułą oraz luźną kompozycją.

Cechy i zasady tworzenia

Zdarzenia można prezentować, posługując się dwoma typami narracji. Jeżeli narrator jest uczestnikiem zdarzeń i opowiada o nich, używając czasowników w 1. osobie lp. (*wziąłem, znalazłem, zrozumiałem*), mamy do czynienia z **narracją pierwszoosobową** (zwaną pamiętnikarską). Jeżeli zaś zdarzenia tylko obserwuje, a działania bohaterów opisuje za pomocą czasowników w 3. osobie (*podeszli, pomyślał, uciekła*), mamy do czynienia z **narracją trzecioosobową** (tzw. autorską).

Opowiadanie powinno być tak zbudowane, aby zaciekać odbiorcę. Służyć temu mogą np. ciekawie skonstruowane postacie, niespodziewane zwroty akcji, jej opóźnianie, elementy tajemniczości czy dowcip. Urozmaiceniu toku narracji służą także **dialogi**. Gdy narrator dosłownie przytacza wypowiedzi bohaterów, mówimy o **mowie niezależnej**, gdy włącza je w tok narracji – o **mowie zależnej**.

Przykład mowy zależnej

- *Książę stwierdził, że taki stan rzeczy nie może dłużej trwać.*

Przykład mowy niezależnej

- *Tak dalej być nie może!*

Przystępując do pracy, warto dokonać kilku ustaleń wstępnych. Po pierwsze, należy ustalić czas i miejsce akcji, wymyślić bohaterów oraz ułożyć zdarzenia np. w postaci **planu**. Konsekwentne powinny być typ i czas narracji oraz sposób kreacji narratora (wszechwiedzący lub o ograniczonej wiedzy o opisywanym świecie). Najczęściej wydarzenia prezentowane są w czasie przeszłym.

Dynamizacji akcji służyć będą czasowniki, zdania pojedyncze, wykrzyknienia. Zdania podrzędnie złożone umożliwiają ukazanie relacji czasowych lub przyczynowo-skutkowych. Partie opisowe bazować będą na przymiotnikach.

Do opowiadania można wpleść **elementy innych form wypowiedzi** – różne rodzaje [opisu](#), [charakterystykę](#), [list](#), [kartkę z pamiętnika](#). Zastosować można także takie zabiegi językowe jak **archaizacja** (wprowadzanie słownictwa epok minionych) oraz **dialektyzacja** (wprowadzanie elementów gwarowych). Służyć będą one indywidualizacji języka bohaterów oraz pomogą oddać lokalny koloryt bądź klimat epoki, w której toczy

się akcja opowiadania.

Nieodłączną częścią opowiadania jest tytuł. Pamiętać należy, że to pierwszy element, z którym styka się odbiorca. Warto więc zadbać o to, by przyciągał uwagę, budził zainteresowanie.

Budowa i schemat

1. Tytuł.

2. Wstęp, czyli wprowadzenie w atmosferę wydarzeń, przedstawienie okoliczności, prezentacja bohaterów.

3. Rozwinięcie – przedstawienie wydarzeń w ciągu przyczynowo-skutkowym, zmierzających do rozwiązania. Akapity zazwyczaj stosowane są wtedy, gdy zmienia się miejsce akcji lub wydarzenia dzieli dłuższy czas.

4. Zakończenie przedstawiać może puentę, konsekwencje opisanych wcześniej zdarzeń lub morał. Może skłaniać czytelnika do refleksji lub przyjąć formę otwartą, tj. umożliwić odbiorcy własną interpretację.

Przydatne zwroty i słownictwo

Słownictwo dynamizujące – *wtem, nagle, niespodziewanie, raptem, jak grom z jasnego nieba, ni stąd, ni zowąd, momentalnie.*

Podkreślenie relacji czasowych – *potem, później, następnie, po czym, w chwilę potem, niedługo po tym, po kwadransie, w godzinę później, nazajutrz, wreszcie, na koniec.*

Propozycje rozpoczęcia – *pewnego dnia / nic nie zapowiadało / dawno temu / nie uwierzycie / działo się to / to było niesamowite / pamiętam, jakby to było dziś / do dziś mam przed oczami.*

Propozycje zakończenia – *dzięki temu wydarzeniu / ta przygoda nauczyła mnie / wcześniej nie przypuszczałem / mam nadzieję, że ta historia / niezatarte wrażenie / wyciągnąć wnioski / płynie morał.*

Opowiadanie twórcze

Treść opowiadania twórczego wynika z doświadczeń własnych autora lub jest efektem pracy jego wyobraźni. Nie wyklucza to jednak możliwości wprowadzenia narracji trzecioosobowej.

Opowiadanie odtwórcze

Polega ono na przedstawieniu przebiegu zdarzeń opisanych przez innego autora. Nie wolno mylić go ze streszczeniem, które charakteryzuje się maksymalną zwięzłością. Tutaj natomiast wręcz pożądana jest obrazowość i barwny język. Narracja może być prowadzona z perspektywy jednego z bohaterów. Konieczne jest uwzględnienie głównych wydarzeń, jednak można przedstawić też wydarzenia poboczne. Nie wolno natomiast przekłamywać treści oryginału. Punktem wyjścia do pracy może być [plan ramowy lub plan szczegółowy](#).

Opowiadanie z dialogiem

Tekst opowiadania wzbogacić można, wprowadzając do niego [wypowiedzi bohaterów](#). Niejako oddając głos postaciom, autor może posłużyć się mową zależną lub niezależną.

[Przykładowe opowiadanie z dialogiem – wzór – opowiadanie o wakacjach](https://eszkola.pl/jezyk-polski/przykladowe-opowiadanie-z-dialogiem-8845.html)
<https://eszkola.pl/jezyk-polski/przykladowe-opowiadanie-z-dialogiem-8845.html>

Źródło:

<https://eszkola.pl/jezyk-polski/opowiadanie-8837.html>
<https://eszkola.pl/jezyk-polski/opowiadanie-8837.html?strona=2>
<https://eszkola.pl/jezyk-polski/opowiadanie-8837.html?strona=3>
<https://eszkola.pl/jezyk-polski/opowiadanie-8837.html?strona=4>

Zadanie do wykonania:

Zredaguj opowiadanie z dialogiem o tematyce sportowej.

Wykonaną pracę prześlij do 20 marca na adres:

wprzyborska@o2.pl